

Literatura

- ELIÁŠOVÁ, H. (1997): Coraux crétacés de Bohême (Cénomanien supérieur; Turonien inférieur – Coniacien inférieur), République tchèque. – Věst. Čes. geol. Úst., 72, 3, 245. Praha.
- POSTMA, G. (1986): Classification for sediment gravity-flow deposits based on flow conditions during sedimentation. – Geology, 14, 291–294.
- VLAČIHA, V. (2000): Odkrytý křídový útes v Plaňanech u Kolína (česká křídová pánev). – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1999, 138–140. Praha.
- ZELENKA, P. (1982): Chráněný přírodní výtvor Kněžívka – významná geologická lokalita pražského okolí. – Bohemia cent., 11, 7–16. Praha.
- ZELENKA, P. (1987): Litofaciální vývoj křídových uloženin v Praze a okolí. – Sbor. Geol. Věd. Geologie, 42, 89–112. Praha.
- ZELENKA, P. (1990): Buližníkový kamýk u Černoviček – návrh chráněného území. – Bohemia cent., 287–291. Praha.
- ŽÍTT, J. – NEKVASILOVÁ, O. (2000): Buližníkové skalní mořské dno (svrchní křída) na lokalitě Hostouň u Kladna. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1999, 89–91. Praha.
- ŽÍTT, J. et al. (1997a): Rocky coast facies of the Cenomanian-Turonian Boundary interval at Velim (Bohemian Cretaceous Basin, Czech Republic). First part. – Věst. Čes. geol. Úst. 72, 1, 83–102. Praha.
- ŽÍTT, J. et al. (1997b): Rocky coast facies of the Cenomanian-Turonian Boundary interval at Velim (Bohemian Cretaceous Basin, Czech Republic). Second part. – Věst. Čes. geol. Úst., 72, 2, 141–156. Praha.

STRATIGRAFIE A PALEOEKOLOGICKÁ INTERPRETACE KORÁLA SYNHELIA GIBBOSA (GOLDFUSS, 1829), SCLERACTINIA, ZE SPODNÍHO TURONU ČESKÉ KŘÍDOVÉ PÁNVE

Stratigraphy and Paleoenvironmental interpretation of the coral *Synhelia gibbosa* (Goldfuss, 1829), Scleractinia, Early Turonian of the Bohemian Upper Cretaceous Basin

HELENA ELIÁŠOVÁ

Mexická 5, 101 00 Praha 10

Key words: Cretaceous, Lower Turonian, paleoecology, stratigraphy, *Synhelia gibbosa* (Goldfuss, 1829)

Abstract: *Synhelia gibbosa* (GOLDFUSS, 1829) is the only autochthonous coral from calcareous claystone of Lower Turonian age from the Bohemian Cretaceous Basin. This coral may be therefore used as an indicator of Lower Turonian age.

Na mnoha lokalitách příbojové facie české křídové pánve se poměrně hojně vyskytuje korál *Synhelia gibbosa*. Jeho drobné větevnaté trsy jsou vázány na facii vápnitých jílovů nad bází turonu a nacházejí se například na lokalitách Zbyslav u Kutné Hory, Tuchoměřice, Velim, Kamajka, Radovesnice, Bílina a Teplice.

Synhelia gibbosa byl považován za jediný mělkovodní hermatypní druh korálu (tj. žijící v symbióze se zooxantellami), který se vyskytoval ve spodním turonu. Jeho výskyt v sedimentech hlubšího prostředí byl vysvětlován přeplavením (ELIÁŠOVÁ 1997). Je velice obtížné, až nemožné dokázat nebo vyvrátit přítomnost zooxantel ve fosilií. Teprve na základě nových poznatků z ekologie recentních Scleractinia mohlo být druh *Synhelia gibbosa* (GOLDFUSS 1829) re-interpretován jako ahermatypní (bez zooxantel). LATHUILIE-

RE (2000) navrhl pro řešení tohoto problému nepřímou metodu, založenou na vlivu světla na morfologii vápnitých skeletů – ekomorfy se vyvíjejí jen u mělkovodních druhů, v dobře osvětleném prostředí. V hluboké, neosvětlené vodě, kde koráli žijí bez zooxantel, druh vytváří jen jednu formu korálové kostry. To je případ druhu *Synhelia gibbosa*, který je známý jen jako trs s krátkými zavalitými větvemi. *Synhelia gibbosa* je tedy autochtonním členem charakteristického společenstva (Bryozoa, Echinodermata, houby, malé ústřice, oktokorál *Moltzia faveolata*), které se nachází v poloze vápnitých jílovů na bázi bělohorského souvrství, a může být považována za fosilií indikující spodnoturonské stáří sedimentů.

Literatura

- ELIÁŠOVÁ, H. (1997): Coraux crétacés de Bohême (Cénomanien supérieur; Turonien inférieur-Coniacien inférieur). République tchèque. – Věst. Čes. geol. Úst., 72, 3, 245–266. Praha.
- LATHUILIERE, B. (2000): Coraux constructeurs du Bajocien inférieur de France (2eme partie). – Geobios, 33, 2, 153–181. Villeurbanne.

Fotografie korálů (obr. 1 a 2) jsou v příloze VI.